

ΓΡΑΠΤΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο γραπτός λόγος είναι μια βασική μορφή επικοινωνίας του ανθρώπου που τον βοηθά να αντλήσει, αλλά και να μεταδώσει γνώσεις και πληροφορίες. Απαραίτητη για το σκοπό αυτό είναι η κατάκτηση των δεξιοτήτων της ανάγνωσης και της γραφής. Οι δεξιότητες αυτές αποτελούν αναγκαίο υπόβαθρο για τη μαθησιακή πρόοδο του παιδιού, την ευρύτερη πνευματική του καλλιέργεια και την ανάπτυξη και ολοκλήρωση της προσωπικότητάς του.

Βασική επομένως επιδίωξη του ΕΠΣ πρέπει να είναι η απόκτηση των δεξιοτήτων αυτών. Με τον όρο κατάκτηση των δεξιοτήτων ανάγνωσης, αναφερόμαστε όχι στην απλή μηχανική μορφή της ανάγνωσης, αλλά στην ανάγνωση η οποία οδηγεί στην βαθύτερη κατανόηση του περιεχομένου του γραπτού κειμένου. Η καλή γνώση ανάγνωσης δεν συνιστά μόνο ένα από τους βασικούς στόχους της Παροικιακής εκπαίδευσης, αλλά και ένα από τα βασικά μέσα για εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας.

Η γραπτή έκφραση αποτελεί τη συνισταμένη της όλης προσπάθειας του μαθητή στο γλωσσικό μάθημα. Μέσα από τη γραφή, η οποία μπορεί να λειτουργήσει και ως μέσο αξιολόγησης και ανατροφοδότησης για τον εκπαιδευτικό, ο μαθητής μπορεί να αποτυπώσει τις σκέψεις και τα συναισθήματά του, να εκφράσει απόψεις και να παραθέσει επιχειρήματα. Η παραγωγή γραπτού λόγου θα πρέπει να αναπτύσσεται στα πλαίσια των θεματικών ενοτήτων και των στόχων που τίθενται σε κάθε μια απ' αυτές.

ΑΝΑΓΝΩΣΗ – ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

ΣΚΟΠΟΣ

Τα παιδιά να διαβάζουν κείμενα με ευχέρεια, φυσικότητα και εκφραστικότητα και να τα κατανοούν.

ΣΤΟΧΟΙ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Τάξη Α΄

Τα παιδιά:

- να αναγνωρίζουν οπτικά τα 24 γράμματα του ελληνικού αλφαβήτου
- να ασκηθούν στο μηχανισμό της ανάγνωσης ώστε να διαβάζουν σωστά απλές λέξεις και προτάσεις
- να αναλύουν τις λέξεις σε συλλαβές, τις συλλαβές σε φθόγγους και να τις συνθέτουν ξανά
- να ερμηνεύουν τις λέξεις και τις μικρές προτάσεις που διαβάζουν
- να απαντούν σε απλές ερωτήσεις κατανόησης μικρού κειμένου
- να αναγνωρίζουν ολικά (οπτικά) τις λέξεις του βασικού λεξιλογίου που περιέχουν τα δίψηφα φωνήεντα αι, ει, οι, ου π.χ. είναι, και, οικογένεια, σχολείο.

Τάξεις: Α΄ – Α+

- Σύνδεση εικόνας λέξης.
- Χρήση ηλεκτρονικού εκπαιδευτικού υλικού και παιχνιδιών για παρουσίαση και διάκριση του κάθε γράμματος.
- Σχηματισμός λέξεων με γράμματα ή προτάσεων με λέξεις που δίνονται στους μαθητές σε φακέλους.
- Συμπλήρωση του αρχικού γράμματος μιας λέξης που αναφέρεται σε μια εικόνα.
- Αντιστοίχιση λέξης ή πρότασης με εικόνα.
- Εκτέλεση συνταγής ή οδηγίας.
- Διαγραφή πρότασης ή λέξης που δε συνδέεται με σύνολο εικόνων που δίνονται.
- Επιλογή σωστών ή λανθασμένων δηλώσεων (π.χ. τρώω τη σούπα με μαχαίρι).
- Απόδοση λέξης/ φράσης/πρότασης με ζωγραφική ή παντομίμα.
- Βρες το ξένο: Επισήμανση λέξης που δεν ταιριάζει με το σύνολο των υπόλοιπων λέξεων.

Τάξη Α+

Τα παιδιά:

- να εμπεδώσουν και να διευρύνουν το μηχανισμό ανάγνωσης που έχουν αποκτήσει από την Α΄ τάξη ώστε να μπορούν να διαβάζουν με σχετική ευκολία λέξεις και προτάσεις, στις οποίες υπάρχουν όλοι οι συνδυασμοί των 24 γραμμάτων
- να διαβάζουν λέξεις που περιλαμβάνουν τα δίψηφα φωνήεντα (αι, ει, οι, ου), τους συνδυασμούς (αυ και ευ), τα δίψηφα σύμφωνα (μπ, ντ, γκ, γγ, τσ, τζ)
- να απαντούν σε ερωτήσεις κατανόησης μικρού κειμένου.

Τάξη Β΄

Τα παιδιά:

- να διαβάζουν με ευχέρεια λέξεις, προτάσεις και μικρές παραγράφους που περιέχουν τα δίψηφα φωνήεντα και σύμφωνα και τους δίφθογγους αϊ, οϊ
- να διαβάζουν αποδίδοντας σωστά τον τονισμό
- να διαβάζουν αποδίδοντας σωστά τα σημεία στίξης (τελεία, κόμμα, ερωτηματικό)
- να απαντούν σε απλές ερωτήσεις σχετικές με το κείμενο
- να διαβάζουν μεγάλωφωνα ένα κείμενο και να αντλούν βασικές πληροφορίες (πρόσωπα, πράγματα, τόπος, χρόνος)
- να αντλούν λέξεις από το κείμενο που διαβάζουν εμπλουτίζοντας το λεξιλόγιό τους
- να εκτελούν γραπτές οδηγίες που τους δίνονται π.χ. συμπλήρωσε, υπογράμμισε, χρωμάτισε.

Τάξεις: Β΄ - Γ΄

- Χρήση βιβλίων βιβλιοθήκης κ.λπ., για να αγαπήσουν τα ελληνικά βιβλία.
- Ομαδική ανάγνωση – /Αντιστοίχιση εικόνων και λέξεων/προτάσεων κ.λπ.
- Απόδοση πρότασης ή κειμένου με ζωγραφική.
- Παντομίμα προτάσεων.
- Ανάγνωση κειμένων, οδηγιών, ποιημάτων, θεατρικών κ.ά. με καθαρή άρθρωση και ύφος.
- Σειροθέτηση καρτελών με προτάσεις μιας ιστορίας σε χρονική ή λογική σειρά.
- Παιχνίδια, όπως “Ο Ταχυδρόμος”, “Ερωτήσεις – Απαντήσεις” / “Κρυπτόλεξα”, σταυρόλεξα, ακροστιχίδες.
- Εκτέλεση οδηγιών για μια κατασκευή/συνταγή/παιχνίδι.

Τάξη Γ΄

Τα παιδιά:

- να ασκηθούν στην ανάγνωση για την ανάπτυξη καθαρής άρθρωσης, αποδίδοντας σωστά τον τονισμό και τα κύρια σημεία στίξης (τελεία, κόμμα, ερωτηματικό, θαυμαστικό)
- να απαντούν με ολοκληρωμένες προτάσεις σε απλές ερωτήσεις σχετικές με το κείμενο
- να μπορούν να τοποθετούν σε λογική και χρονολογική σειρά τα γεγονότα του κειμένου
- να διαβάζουν μεγάλωφωνα ένα κείμενο και να αντλούν σχετικές πληροφορίες (ποιος, πότε, πού)
- να εντοπίζουν τις νέες λέξεις από το κείμενο που διαβάζουν και να εμπλουτίζουν το λεξιλόγιό τους
- να διαβάζουν απλά κείμενα παιδικής λογοτεχνίας
- να διαβάζουν με ύφος ποιήματα, προσευχές κλπ.

Τάξη Δ΄

Τα παιδιά:

- να διαβάζουν μεγαλόφωνα με καθαρή άρθρωση και άνεση, αποδίδοντας σωστά τον τονισμό και τα κύρια σημεία στίξης (τελεία, κόμμα, ερωτηματικό, θαυμαστικό, παύλα, άνω και κάτω τελεία)
- να απαντούν με ολοκληρωμένες προτάσεις σε ερωτήσεις σχετικές με το κείμενο
- να μπορούν να τοποθετούν σε λογική και χρονολογική σειρά τα γεγονότα του κειμένου
- να διαβάζουν σιωπηρά ή μεγαλόφωνα ένα κείμενο και να αντλούν σχετικές πληροφορίες (ποιος, πότε, πού, γιατί)
- να εντοπίζουν τις νέες λέξεις από το κείμενο που διαβάζουν και να εμπλουτίζουν το λεξιλόγιό τους
- να διαβάζουν κείμενα παιδικής λογοτεχνίας
- να διαβάζουν με κατάλληλο ύφος και σωστή άρθρωση ποιήματα και θεατρικά κείμενα, αποδίδοντας το νόημα του περιεχομένου.

Τάξεις: Δ΄-Ε΄- Στ΄

- Αντιστοίχιση εικόνων και λέξεων.
- Απόδοση λέξης, φράσης, πρότασης με ζωγραφική ή παντομίμα.
- Ανάγνωση της ίδιας πρότασης με διαφορετικό κάθε φορά σημείο στίξης στο τέλος (., !, ;).
- Αξιοποίηση εικόνων και αντικειμένων σχετικών με το μάθημα.

Τάξη Ε΄

Τα παιδιά:

- να διαβάζουν μεγαλόφωνα με καθαρή άρθρωση, άνεση και κατάλληλο ύφος, να τονίζουν σωστά τις λέξεις και να αποδίδουν τα βασικά σημεία στίξης
- να διαβάζουν σιωπηρά ή μεγαλόφωνα κείμενο αντλώντας νέες πληροφορίες, λέξεις και φράσεις, τις οποίες δυνατό να χρησιμοποιούν στις απαντήσεις τους.
- να απαντούν ολοκληρωμένα σε ερωτήσεις σχετικές με το κείμενο
- να τοποθετούν σε λογική και χρονολογική σειρά τα γεγονότα του κειμένου
- να διαβάζουν σιωπηρά ή μεγαλόφωνα ένα κείμενο και να αντλούν πληροφορίες σχετικές με τα δομικά στοιχεία του (ποιος, πότε, πού, τι, γιατί)
- να επισημαίνουν τα μηνύματα του κειμένου
- να χαρακτηρίζουν τα πρόσωπα του κειμένου
- να εντοπίζουν τις νέες λέξεις από το κείμενο που διαβάζουν και να εμπλουτίζουν το

λεξιλόγιό τους

- να διακρίνουν και να επεξεργάζονται διάφορες μορφές κειμένων όπως ποιήματα, διάλογοι, θεατρικά, πεζά, επιστολές, προσκλήσεις. Χρήση διαφορετικών πηγών όπως διδακτικά εγχειρίδια, φυλλάδια, λογοτεχνικά βιβλία, ημερήσιος ή εβδομαδιαίος τύπος, ποιητικές συλλογές κλπ. (αξιοποίηση σχολικών γιορτών)
- να διαβάζουν με κατάλληλο ύφος και σωστή άρθρωση ποιήματα και θεατρικά κείμενα.

Τάξη Στ΄

Τα παιδιά:

- να διαβάζουν με ευχέρεια, καθαρή άρθρωση, άνεση, φυσικότητα και κατάλληλο ύφος
- να χρησιμοποιούν διαφορετικές πηγές για την άντληση πληροφοριών (π.χ. λεξικό, εγκυκλοπαίδεια, διαδίκτυο, εφημερίδα)
- μέσα από την επεξεργασία διαφορετικών κειμενικών ειδών να απαντούν σε σχετικές ερωτήσεις, να αναδιηγούνται τα γεγονότα, να χαρακτηρίζουν τα πρόσωπα, να επισημαίνουν τα νοήματα, να διατυπώνουν δικές τους απόψεις και επιχειρήματα για τις πληροφορίες που παίρνουν.

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΣΚΟΠΟΣ

Τα παιδιά να εκφράζονται γραπτώς με ευχέρεια, σαφήνεια και ακρίβεια για αποτελεσματική επικοινωνία με το περιβάλλον.

ΣΤΟΧΟΙ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Τάξη Α΄

Τα παιδιά:

- να γράφουν σωστά το όνομά τους
- να γράφουν ευανάγνωστα γράμματα
- να γράφουν ορθά τα γράμματα (π.χ. γράμματα κάτω/πάνω από τη γραμμή)
- να διακρίνουν τα γράμματα του ελληνικού και του αγγλικού αλφαβήτου όπου υπάρχουν ομοιότητες, υ-u, τ-t
- να γράφουν συλλαβές και λέξεις
- να γράφουν απλές προτάσεις (2-3 λέξεις).

Τάξεις: Α΄ - Α+

- Γραφή γράμματος με την ορθή κίνηση (με το δάχτυλο στο θρανίο ή στον αέρα).
- Γραφή – αντιγραφή λέξεων κάτω από εικόνα.
- Γραφή απλών προτάσεων κάτω από εικόνα.
- Συμπλήρωση λέξεων με γράμματα που λείπουν.
- Συμπλήρωση προτάσεων με λέξεις που λείπουν.
- Ομαδοποίηση λέξεων που αρχίζουν ή περιέχουν το νέο γράμμα.
- Δόμηση πρότασης βάζοντας στη σωστή σειρά τις λέξεις που δίνονται.
- Μετατροπή μικρού γράμματος σε κεφαλαίο και αντίστροφα.
- Μετατροπή λέξεων με μικρά γράμματα σε λέξεις με κεφαλαία και το αντίστροφο.
- Σχηματισμός γράμματος με τη διάταξη των σωμάτων των παιδιών/αντικειμένων/ζυμαριού κλπ.

Τάξη Α+

Τα παιδιά:

- να γράφουν σωστά το όνομά τους
- να γράφουν ευανάγνωστα γράμματα
- να γράφουν ορθά τα γράμματα (π.χ. γράμματα κάτω/πάνω από τη γραμμή)
- να διακρίνουν τα γράμματα του ελληνικού και του αγγλικού αλφαβήτου όπου υπάρχουν ομοιότητες, υ-u, τ-t
- να γράφουν συλλαβές και λέξεις
- να γράφουν απλές προτάσεις (2-3 λέξεις).

Τάξη Β΄

Τα παιδιά:

- να γράφουν ευανάγνωστα και ισομεγέθη γράμματα
- να αφήνουν το ανάλογο διάστημα μεταξύ των λέξεων
- να τονίζουν σωστά τις λέξεις
- να χρησιμοποιούν κεφαλαίο γράμμα στην αρχή και τελεία ή ερωτηματικό στο τέλος μιας πρότασης
- να χρησιμοποιούν το κεφαλαίο γράμμα στα κύρια ονόματα
- να χρησιμοποιούν το λεξιλόγιο που διδάσκονται για να περιγράφουν τον εαυτό τους, γνωστά τους πρόσωπα και αντικείμενα με απλές προτάσεις (τουλάχιστον 2-3).

Τάξη Γ΄

Τα παιδιά:

- να γράφουν ευανάγνωστα και ισομεγέθη γράμματα
- να αφήνουν το ανάλογο διάστημα μεταξύ των λέξεων
- να τονίζουν σωστά τις λέξεις
- να χρησιμοποιούν κεφαλαίο γράμμα στην αρχή και τελεία ή ερωτηματικό στο τέλος μιας πρότασης
- να χρησιμοποιούν το κεφαλαίο γράμμα στα κύρια ονόματα
- να χρησιμοποιούν το λεξιλόγιο που διδάσκονται για να περιγράφουν τον εαυτό τους, γνωστά τους πρόσωπα και αντικείμενα με απλές προτάσεις (τουλάχιστον 2-3).

Τάξεις: Β΄- Γ΄

- Απάντηση γραπτών ερωτήσεων.
- Συμπλήρωση ημιτελών προτάσεων.
- Μετατροπή προτάσεων ή λέξεων στον αντίθετο αριθμό.
- Σειροθέτηση λέξεων για παραγωγή προτάσεων.
- Μετατροπή προτάσεων σε αρνητικές και ερωτηματικές προτάσεις.
- Συμπλήρωση προτάσεων με το κατάλληλο σημείο στίξης (τελεία, ερωτηματικό, θαυμαστικό).
- Σύνταξη προτάσεων κάτω από σχετικές εικόνες.
- Σύνταξη μικρής παραγράφου για ένα γνωστό θέμα του άμεσου περιβάλλοντός τους.
- Σύνταξη διαλόγων, μικρών επιστολών, προσκλήσεων, καρτών κ.ά.
- Συμπλήρωση του κατάλληλου οριστικού άρθρου (ενικού ή πληθυντικού) μπροστά από ένα ουσιαστικό.
- Εμπλουτισμός προτάσεων με επίθετα σε συμφωνία με τα ουσιαστικά ως προς το γένος και αριθμό.
- Αντιστοίχιση προσωπικών αντωνυμιών με τον κατάλληλο τύπο ρήματος.
- Συμπλήρωση καταλήξεων ρημάτων σε χρόνο Ένεστώτα.
- Χρήση εκπαιδευτικών λογισμικών και ηλεκτρονικών παιχνιδιών.

Τάξη Δ΄

Τα παιδιά:

- να χρησιμοποιούν ορθά τα σημεία στίξης (τελεία, ερωτηματικό, κόμμα, παύλα, θαυμαστικό, άνω και κάτω τελεία)
- να απαντούν ερωτήσεις με ολοκληρωμένες προτάσεις
- να γράφουν διαλόγους
- να γράφουν δομημένα κείμενα με παραγράφους
- να γράφουν διάφορα κειμενικά είδη (σύντομο διάλογο, σύντομη επιστολή, κόμικς, πρόσκληση, κάρτα, αίτηση, σημείωμα)
- να περιγράφουν σχετικά με πρόσωπα, ζώα, αντικείμενα, ή δραστηριότητες της καθημερινής τους ζωής
- να ολοκληρώνουν ημιτελές κείμενο
- να συνδέουν δύο ή περισσότερες προτάσεις χρησιμοποιώντας τα συνδετικά και, αλλά, επίσης, επειδή, γιατί
- να χρησιμοποιούν σωστά τον Ενεστώτα, Αόριστο και Στιγμαίο Μέλλοντα στο γραπτό λόγο.

Τάξη Ε΄

Τα παιδιά:

- να χρησιμοποιούν κατάλληλο λεξιλόγιο, ορθή σύνταξη και τα βασικά σημεία στίξης
- να συμπληρώνουν διάφορα έντυπα δίνοντας τα προσωπικά τους στοιχεία
- να απαντούν ερωτήσεις με ολοκληρωμένες προτάσεις
- να γράφουν ένα μικρό κείμενο βασισμένο σε δοσμένο διάγραμμα
- να γράφουν διάφορα κειμενικά είδη (διάλογο, επιστολή, κόμικς, πρόσκληση, κάρτα, αίτηση, σημείωμα, διαφήμιση)
- να γράφουν κείμενα χρησιμοποιώντας ξεχωριστή παράγραφο για κάθε κύριο σημείο, διατηρώντας τη συνοχή του κειμένου
- να γράφουν προτάσεις που να εκφράσουν ευχή, αρέσκεια, επιθυμία, προτίμηση (με υποτακτική σύνδεση Ενεστώτα).

Τάξεις: Δ΄-Ε΄-Στ΄

- Δημιουργία διαφημιστικών πινακίδων (με λεζάντες), εικόνες κινουμένων σχεδίων (με συννεφάκια διαλόγων).
- Συγγραφή διαλόγου, ο οποίος στη συνέχεια δραματοποιείται.
- Αλληλογραφία με παιδιά άλλων σχολείων (ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, επιστολές).
- Αύξηση πρότασης.
- Αναδόμηση πρότασης.
- Συγγραφή παραμυθιού (ομαδικό γράψιμο από λίστα λέξεων – φράσεων).
- Περιγραφή φιγούρων και προσώπων.
- Σύγκριση φιγούρων.
- Σύνταξη σεναρίου και άλλων κειμενικών ειδών (πχ. ποίημα, διαφήμιση, πρόσκληση, κάρτα), βασισμένων σε καθημερινές περιστάσεις επικοινωνίας.
- Παιχνίδι μετάφρασης με καρτέλες διπλής όψης από ελληνικά στα αγγλικά και αντίστροφα.
- Κρυπτόλεξο.
- Σταυρόλεξο.
- Ακροστιχίδα.
- Συμπλήρωση ατελών προτάσεων/κειμένων.
- Διαφοροποίηση του τέλους ενός παραμυθιού ή μιας ιστορίας.
- Συμπλήρωση αιτήσεων με τα προσωπικά τους στοιχεία.
- Τοποθέτηση δοσμένων προτάσεων στη σωστή σειρά για δημιουργία ιστορίας.

Τάξη Στ΄

Τα παιδιά:

- να γράφουν σωστά δομημένες προτάσεις, χρησιμοποιώντας όλα τα σημεία στίξης
- να ετοιμάζουν με τη βοήθεια του δασκάλου διάγραμμα κειμένου σε συγκεκριμένο θέμα
- να γράφουν κείμενα στα οποία θα διακρίνεται η εισαγωγή, το κύριο θέμα και ο επίλογος
- να γράφουν δομημένες παραγράφους σε συγκεκριμένο θέμα
- να γράφουν ακολουθώντας μια λογική αλληλουχία βάση χρονολογικής εξέλιξης γεγονότων
- να προβάλλουν απόψεις και επιχειρήματα τους
- να παράγουν διάφορα κειμενικά είδη (περιγραφή, διήγηση, διάλογος, ποίημα, επιστολή, πρόσκληση, οδηγία, ανακοίνωση, αγγελία, διαφήμιση κ.λπ.)
- να γράφουν προτάσεις που να εκφράσουν σκοπό, ευχή, αρέσκεια, επιθυμία, προτίμηση (με υποτακτική σύνδεση Ενεστώτα και Αορίστου)
- να γράφουν προτάσεις δίνοντας εντολές και οδηγίες (προστακτική σύνδεση Αορίστου).